

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejuje:

Jakob Dimnik,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

St. 22. Ljubljana, 16. listopada 1895. XXXV. leto.

Vsebina: Anton Klodič, vitez Sabladoski. Ob 25 letnici deželnega šolskega nadzorništva. — Jos. Ciperle: Narodna vzgoja. — Občni zbor „Zaveze slov. učiteljskih društev.“ — Davica — nevarna otroška bolezen — Listek. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Anton Klodič, vitez Sabladoski.

Ob 25 letnici deželnega šolskega nadzorništva.

Dne 4. listopada je minulo 25 let, odkar posluje na Primorskem kot deželni šolski nadzornik velezaslužni gosp. Anton Klodič, vitez Sabladoski. Umevno je, da je občespoštovanemu in priljubljenemu jubilarju došlo tem povodom mnogo čestitk od blizu in daleč. Prvi je čestital jubilarju c. kr. namestnik v Trstu vitez Rinaldini, za tem pa dvorni svetovalec pl. Krekich; potem so prišli na vrsto drugi uradniki — Iz Gorice so došle v Trst tri deputacije. V imenu učiteljskega osebja na učiteljišču in obeh vadnicah so prišli gg.: ravnatelj Hafner, prof. Motz, učit. Skubin in jedna učiteljica; izročili so mu umetniški izdelan album s slikami vsega osebja. — Za učiteljstvo goriškega okraja so došli gg.: ces. svet. Fran Vodopivec in nadučitelj Jug iz Solkana in Lovrenčič iz Št. Petra; tudi oni so izročili lep album s fotografijami odbora učiteljskega društva. — Imenom učiteljev slovenščine (stalnih in začasnih) sta se poklonila gg. prof. Plohl in Kragelj, ki sta mu izročila krasno prigodno pesem, lično tiskano v „Goriški tiskarni“ na kartonu; zložil jo je g. dr. Hilarij Zorn, a podpisalo se je devet profesorjev. — Kopersko učiteljsko društvo je pa imenovalo viteza Klodiča svojim častnim članom prigodom te njegove 25-letnice. Ličen diplom mu je že izročilo.

Gospod deželni šolski nadzornik vitez Klodič-Sabladoski stekel si je v svoji dolgoletni, odgovorni službi ne-le mnogih zaslug kot strokovnjak v šolstvu ter dosegel s tem Najvišje priznanje, ampak pridobil si je radi svojih osebnih ljubeznjivih lastnostij prijateljev v vseh slojih.

Anton vitez Klodič-Sabladoski je — kakor piše „Soča“ — beneški Slovenec. Rojen je bil l. 1836. pri Hlodičih pod Livkom na uni strani Matajurja. Po materi je poljske krvi. Ne vemo natančno kakó, ali zdi se nam, da stari oče Sabladoski je bil vojak pod Napoleonom; ostal je na Beneškem, kjer se je oženil. Jeden sin je postal duhovnik, ki je služboval nad 30 let na Livku, a njegova sestra je bila — Klodičeva mati.

Le naravno je, da je mali Klodič pogosto zahajal k stricu „nuncu“ na bližnji Livek. Ta mu je pomagal, da se je izšolal; pri njem je navadno preživel večino šolskih počitnic. — Naravno, da se je Klodič pozneje vedno hvaležno spominjal svojega strica, kar dokazuje posebno okolnost, da je vzel njegovo ime Sabladoski kot pridevek, ko mu je podelil presv. cesar vitežki naslov za zasluge, katere si je stekel za svoj razvoj ljudskega šolstva na Primorskem.

Že v svojih mladih in dijaških letih je Klodič pogosto zahajal v sosednji Kobarid, ki je postal, rekli bi, njegova druga domovina. — Tam se je že zgodaj seznanil s slovečo in imovito kobariško rodbino — Pagliaruzzijevo, ki je pozneje postavila temelj njegovi rodbinski sreči in tudi imovitosti. (Prva soproga mu je kmalu umrla; zapustila mu je nadepolnega sina Antona, ki je bil zelo nadarjen mladenič, posebno izboren slikar. Ali umrl je tudi on v mladeniški svoji dobi kakih 20 let. Druga soproga je bila zelo izobražena starejša hči Matilda Pagliaruzijeva, sestra proslavljenega pesnika Krilana — najmlajšega sina Josipa. Dva starejša sinova sta umrla nagle smrti; mlajši hčeri Mimi in Adela ste umrle v Gorici pred 6 in 7 leti, da je ostala takó kot edina potomka te znamenite rodbine prej imenovana gospa Matilda Klodičeva.)

Klodič si je izvolil filologijo in je postal profesor najpoprej v Gradcu in potem v Splitu (Dalmacija). Od l. 1864. do 1867. je učil latinščino in grščino na mestni gimnaziji v Trstu. To službo je opustil in čakal na službo na c. kr. gimnaziji v Gorici. Ta čas je živel v dragem mu Kobaridu, kjer je bilo takrat veliko zanimanja za — predelsko železnico. In oni prosti čas ga je spodbudil, da je spisal igro v verzih — „Novi svet“, ki se je premenila pozneje v „Materin blgoslov“. (Tiskana je bila l. 1868., pozneje menda l. 1875., a najzadnje v „Slovanski knjižnici“ l. 1895.) Večina oseb je vzeta iz življenja, celó imena so ostala prava. Originalna moža Vinklič in Leščar

živita še danes, učitelj je še danes nadučitelj v Kobaridu, zdravnik Kormüller je n. pr. umrl letos v Kastvu.

Leto pozneje je prišel za profesorja v Gorico, a 4. listopada 1870. je bil imenovan deželni šolski nadzornikom za slovenske in laške šole v Trstu in okolici, za vse ljudske šole v Istri, za učiteljišča in slovenske ljudske šole na Goriškem. — V tej službi je ostal do danes, le da je po smrti bivšega deželnega šol. nadzornika srednjih šol, Gnada, tudi nadzornik za slovenščino na teh šolah (l. 1886.)

Ta delokrog je pač obširen, znamenit. Pred njegovimi očmi je narastlo tudi naše šolstvo do one stopinje, ki je zares v čast in ponos deželi goriški. Ne bojimo se oporekanja, ako zatrdimo, da ljudsko šolstvo na Goriškem sveti pred vsakim drugim na Slovenskem, kajti tu imajo narodno šolo že od prvega početka, a učiteljstvu se ni bilo nikdar boriti s kakimi nemškutarskimi nadzorniki. Učiteljstvo se pa vzgaja na učiteljiščih v Kopru in Gorici, kjer se poučuje največ predmetov v narodnem jeziku, v prvem tečaju celo vsi predmeti, a še le v drugem se poučujeta v nemščini dva predmeta. Slovenščina nima niti na učiteljiščih v Ljubljani tolikega obsega. — Da za tako uredbo našega šolstva vitez Klodič ni brez zaslug, to nam lahko veruje vsakdo, a prav to je bilo, je in bo velikega pomena za duševni razvoj našega naroda. — Učne načrte za ljudske in meščanske šole je izdal v štirih jezikih: v nemškem, italijanskem, slovenskem in hrvaškem: res, da je imel pomočnikov, kajti delo je vsestransko obsežno, toda vodeči duh je bil on. — Sam presv. cesar je odlikoval moža za tako delovanje z redom železne krone III. vrste, povišan je bil v viteza s pridevkom Sabladoski, kakor smo omenili že zgoraj.

Vitez Klodič je izdal, kakor smo omenili, svoj „Materin blagoslov“ že tretjkrat; zadnja izdaja je najboljša. — Poleg tega je izbral in uredil pesmi in druge spise svojega svaka Krilana — Josipa Pagliaruzzija. Drugi zvezek pesmij izide 15. grudna v dvojnatem snopiču „Slovanske knjižnice“. Več Krilanovih pesmij je spretno preložil na nemški jezik in jih priobčil v „Oesterr.-Ungar. Revue“. O jeziku beneških Slovencev je napisal več razprav; v tem narečju (v šempeterskem) je priobčil nekaj pravljic v bivši Marušičevi „Domovini“.

Že iz delovanja samega spoznamo, da je ostal vitez Klodič vedno zvest sin svojega naroda, katerega ni zatajil nikdar. Veliko imamo Slovenci celó slovečih mož, pisateljev, pesnikov in politikov, katerih otroci so renegati, da, očitni naši nasprotniki, da mora v sree zaboleti slehnega Slovenca, ko čuje njih ime! Toda vitez Klodič, dasi v visoki službi v Trstu živeč, vzgojil je svoje nadarjene otroke

v narodnem duhu. V vseh šolah so bili zapisani kot Slovenci, a slovensčine so se pridno učili, da jo dobro poznajo ne le v govoru, ki je občevalni jezik v domačem krogu, nego tudi v pisavi. — Navajamo te podrobnosti iz zasebnega življenja, kajti one najbolj osvetlujejo moža, na katerega moremo biti Slovenci ponosni. Čast in slava mu!

Zaključujemo te vrstice z iskreno željo, da bi ljubi Bog vrlega slovenskega šolnika, dobrega rodoljuba, pisatelja slovenskega ter iskrenega podpornika in prijatelja ljudskega učiteljstva in šolstva še mnogo let ohranil zdravega in zadovoljnega na svojem mestu v daljni razvoj in napredek ljudskega šolstva ter v prid in blagor ljudskega učiteljstva!

Národna vzgoja.

(Spisal Jos. Ciprle.)

83.

In neumniki — pravi dalje oni pregovor — govore tudi resnico. To se pravi, če jo vedó. Nekoč imeli so tako zvaní dvorni norci jedini privilegij, govoriti z vladarjem prav odkritosrčno. Ti norci pač niso bili navadni norci, kojim se meša pamet. A čudno, da so se imenovali od nekoč oni ljudje norci, ki so smeli razodeti komu svobodno svoje menenje. Ta beseda kaže dovolj, v kaki časti, ali boljše rečeno, v kaki nečasti je bila vedna resnica. Pač karakteristično znamenje propada človeškega.

Zato poreče prav lahko marsikdo: Čemu vzgojati človeka k resnicoljubji, saj se tudi dan danes boljše živi z lažjo! Žalibog, da je res tako. Toda to ni nikakor naraven položaj, in brezvesten bi bil oni pisatelj slovenski, ki bi z vso silo ne deloval na to, da se utrdi zopet med narodom ona lepa čednost, s kojo so se tudi kaj lepo odlikovali naši pradedje, in ta je resnicoljubje. Še pred par desetletji odlikovali so se slovenski možje s to krepostjo. A žalostne socialne razmere našega naroda ostrupile so kakor tudi drugod to krepost. Za to kličem sedaj, in Bog daj, da bi ta klic ne bil brezvspešen: Slovenci gojite, čuvajte resnico, ako vam je to morda tudi v sedanjem času dostikrat v škodo. Verjemite mi, da take žalostne razmere, kot so današnje, da se z lažjo toliko doseže in z resnico tako malo, niso naravne, in tudi trpeti ne morejo dolgo. Ne pospešujte jih vsaj s svojim vedenjem. In če nam je stokrat na kvar naše resnicoljubje, nič ne dé. Boljše je krivico trpeti, nego jo širiti z lažjo.